

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДИСКУРСИВНИХ МАРКЕРІВ (НА МАТЕРІАЛІ РАННЬОНОВОАНГЛІЙСЬКОГО ТЕОЛОГІЧНОГО ДИСКУРСУ)

Сучасна лінгвістика характеризується тенденцією до вивчення дискурсу, його дефініцій, структуризації та систематизації його типів. Термін "дискурс" (фр. *discours* промова, виступ) означає зв'язне мовлення в конкретних соціокультурних, психологічних умовах і відбиває ситуацію безпосередньої мовної діяльності з урахуванням форм спілкування, поведінки, міміки, жестів мовця, текст разом з умовами його творення сприймання, динамічний контекст культури, у якому здійснюється прочитання тексту та його вплив на свідомість читача [1: 38]. Вивченням дискурсу у різних його проявах займалися: Г. Почепцов, В. Карасик, О. Селіванова, Н. Арутюнова, Т. ван Дейк, І. Шевченко, О. Морозова.

Дискурсивний маркер (ДМ) – поняття, що з'явилося в лінгвістиці порівняно недавно, тому загальноприйнятого чіткого визначення і однозначного розуміння цієї відносно нової категорії не існує. Сучасні підходи до класифікації і тлумачення терміну "дискурсивний маркер" представлені у працях Д. Шифрін, Б. Фрейзера, Е. Траугот, Л. Брінтон, О. Котова, К. Бауера-Рамазані, К. Кисельової, Д. Пайяр. Дискурсивним маркером називається мовний інструмент структурування дискурсу – слова, фрази, конструкції, що не мають реального лексичного значення, проте функціонують для передачі намірів мовця під час розмови.

Проаналізуємо функціональні особливості ДМ за класифікацією, яку подає Б. Фрейзер:

1) базові маркери (*basic markers*) – вказують на характер або силу "базового спілкування": тип мовленнєвого акту, перформативи (*I swear, I promise, I suggest* – вказує експліцитно на силу базового повідомлення), "прагматичні ідіоми" (*Could you, would you*);

2) маркери-коментарі (*commentary markers*) – коментують "базове повідомлення": маркери оцінки (*fortunately*), "евіденційні маркери" (*possibly*), маркери джерел інформації (*they say, I heard that*), маркери пом'якшення (*If I am not mistaken, If you don't mind*), метапрагматичні маркери (*actually, basically, really*), що вказують на визначення напрямку руху нової інформації;

3) паралельні маркери (*parallel markers*) – доповнюють базові повідомлення: вокативи (звертання за іменем тощо), маркери незадоволення, маркери солідарності (*my dear, frankly speaking*);

4) дискурсивні маркери (*discourse markers*) – вказують на зв'язок базового повідомлення з контекстом: маркери зміни топіка (*by the way*), контрастивні маркери (*but, however, although*), деталізуючі маркери (*in other words, more than that, particularly, also, and, or*), маркери висновку (*that is why, so, accordingly*) [3: 386–387].

Спираючись на класифікацію запропоновану Б. Фрейзером, у праці представника ранньоновоанглійського періоду теолога Томаса Брауна можна прослідкувати наявність таких ДМ:

(1) *Conceive the distinct number of three, not divided nor separated by the intellect, but **actually** comprehended in its unity, and that a perfect trinity* [2]. ДМ **actually** належить до класу *commentary markers* і вживається для внесення нової інформації у речення.

(2) *However, I am sure there is a common spirit, that plays within us, yet makes no part in us...* [2].

У прикладі (2) дискурсивний конектор **however** (*discourse markers*) сигналізує про контрастивні зв'язки між частинами висловлення.

Для ранньоновоанглійського теологічного дискурсу притаманно використання декількох ДМ навіть у межах одного речення:

(3) *Do **but** extract from the corpulency of bodies, **or** resolve things beyond their first matter, **and** you discover the habitation of angels; which if I call the ubiquitous **and** omnipresent essence of God, I hope I shall not offend divinity: for, before the creation of the world, God was **really** all things* [2];

(4) *Thus we are men, and we know not how; there is something in us that can be without us, **and** will be after us, **though** it is strange that it hath no history what it was before us, nor cannot tell how it entered in us* [2].

(5) *I do not deny **but** that true faith, **and** such as God requires, is not only a mark or token, **but also** a means, of our salvation; **but**, where to find this, is as obscure to me as my last end.*

ДМ **and**, **or**, **also** у прикладах (3), (4) і (5) вносять додаткові значення в контекст, ДМ **but**, **thus**, **though** вказують на протиставлення суміжних пропозицій, а маркер-коментар **really** передає оцінку достовірності повідомлення.

Отже, дослідження функціонально-семантичних класифікацій дає змогу виділити широкий спектр ДМ, об'єднаних певною функцією і семантикою. Це доводить, що для таких одиниць як ДМ на перший план виходять їхні функції в дискурсі. Аналіз ДМ у різних типах дискурсу є актуальним, оскільки вони допомагають виявити реальні наміри автора і механізми впливу на слухача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Григорьева В. С. Дискурс как элемент коммуникативного процесса: прагмалингвистический и когнитивный аспекты / В. С. Григорьева ; Тамб. гос. техн. ун-т. – Тамбов : Издательство ТГТУ, 2007. – 287 с.

2. Browne Thomas Religio Medici [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.luminarium.org/renascence_editions/browne/medici.html

Fraser V. Pragmatic markers [Text] / V. Fraser // Pragmatics 6 (2). – 1996. – P. 318. (9).